

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:

Világra postán vagy helyben házhoz hordva	
Égész évre	16 frt.
Félévre	9 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepnapokat követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ÉRTÉKESEB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasznosított gármond sor vagy annak tére 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Voigler (Wallischgasse 10.) Rnd. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteint és Voigler hirdetés köv. irodája. (Weissz mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.)

Nyitléri czikknek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Zálogház és szabad-ipar.

Mióta a magyar ipartörvény felállta, hogy minden foglalkozás — a földmívelés és tudományos pályákat kivéve, — ipar; s mióta ennek következtében még a kereskedést is az ipar olyatén kiterjesztés fogalma alá sikerült subsummálni: azóta amabilis confusio ütött tanyát törvényhozásban, kormányzásban és társadalomban egyaránt.

Persze törvényhozóink és azok, kik őket az ipar ilyes definiálásában ha nyatt-homlok követték, azt felelték volna, ha véletlenül valaki megháborítja őket e dicsőre tes confusionalis munkálkodásba: hogy hát „elméleti” fessegetés az egész, mert utóvégre is: kézműiparos és borbély, ékszerész és mé-száros, gyáriparos és majomtánczoltató, ez mind „tout égal,” mert ezek egyike sem le-vén sem tudományos foglalkozás, sem földmí-velés, ennél fogva: ipar.

Természetesen, hogy elméleti kérdés volt az egész; de azért ennek a distinctionnak rop-pant fontos practicus jelentősége van, jelen-tősége és hordereje, mely törvényhozási in-tézkedésekben épen úgy, mint administriti-óban csakhamar egyaránt nyilvánult még pe-gig kapcsolatban olyan hátrányos követke-zményekkel, melyeknek egyesegyedül az a sze-rencsétlen általánosítás volt első kútfeje.

Ezzáltal csak egy anomáliát akarunk je-lezni, melynek részben az ipartörvényben proclamált confusio volt szülőanyja.

Az ipartörvény 5. §-a a zálogra való kölcsönzést is azon szabad iparágak közé so-rozta, melyekre nézve épen úgy, mint a cer-télszerzőkre, hálalókra, korcsmárosokra, ho-dárokrá vonatkozólag — mindmegannyi iparág! — a törvény az administritiv hatóságoknak tartotta fén a localis érdekek szempontjából való közelebbi szabályozást.

És megkezdődött, — már ott a hol — a localis érdekek szempontjából való szabá-lyozás.

Természetesen e szabályozásnál a muni-cipiumok az ipartörvényben proclamált vezér-eszméhez ragaszkodtak s így keztek a zálog-kölcsönzési ipar minél kevésbé korlátozni. Legfennebb egy kis cautiót kértek azoktól, kik e jeles ipar folytatására adták fejüket; e mellett serényen gondoskodtak arról, hogy bírói közbejvetel által valahogy a zálogköl-csönző iparosnak keze meg ne legyen kötve, s ez okból csak annyit kötöttek ki a szabá-lyrendeletben, hogy a kielégítési árverést a zá-logintézet tulajdonosa a közigazgatási hatóság egy közegének közbejvetelével mellett fogana-tosíthatja. Kamat-korlátozásról szó sem volt, mert hát az uzsora törvény el volt törölve.

Igy történt a zálog-kölcsönzési ipar sza-

bályozása a helyi szükséghez képest az ország nagyobb részében.

Természetesen, minthogy szabad volt a vásár: gomba módra szaporodtak, különféle titulusok alatt, a zálogházak és árverési in-tézetek, melyeknek egyike sem dolgozott az 50—60%-on alul, magától érthetőleg a mu-nicipalis statutumok védelme alatt.

Hanem hát szép az ipar-szabadság; azonban a zálogüzlet tekintetében, ilyen nagy terjedelemben, mégis csak igen sok volt a jó-ból. Aztán meg egy kis törvénytelenség is volt és van ma is a dologban, mi egészen kikerülte a statutumokat alkotott alispánok, polgármesterek, főjegyzők, megyei és városi bizottságok és végös forumban; az illető mi-niszteri referensek becses figyelmét.

Ez a dolog pedig a magánjogi szem-pont volt. Az a határozat ugyanis, hogy a zálogházak tulajdonosai minden formális per és bírói közbejvetel nélkül vehetnek ma-guknak kielégítést a zálogtárgyakból, azok előlvezérése után, a magán-j o g kellős kö-zepébe bevágó privilegiumot statualt. Erre azonban csak az országos törvényhozásnak van joga, mert országos magánjogi szabvány alóli kivételről levén szó: ezt csak ugyanaz az országos törvényhozó decretálhatja, kinek egyedül van joga az országos magánjogi tör-vényeket alkotni.

Ez roppant anomalia volt már az ipar-törvény és korlátlan kamatszabadságot pro-clamáló törvény mellett is. Mert sem az, sem ez nem adta meg a jogot sem a municipi-umoknak, sem a helyi hatóságoknak, sem a miniszternek, hogy az országos magánjoggal és perrendtartással szemben olyatén nagy fontosságu privilegiumokat osztogassanak.

Mindazonáltal akkoron a korlátlan ka-matszabadság korában az ipartörvény mellett még némileg érthető volt, — ha nem is menthető, — ez az anomalia; mert hátutó-végre is az ipar s így a zálogra való köl-csönzés, valamint az 1872: VIII. tczikk, tehát országos törvénynél fogva; következő-leg az illetők akkoron igen könnyen zavarba jöhettek, s benyultak olyan törvényhozói ha-talmikörbe, a hol nekik nem volt joguk sza-bályokat alkotni.

Hanem kétszeres most az anomalia, mikor megszűnteték a kamatot újra korlátozó törvény, mely kimondja, hogy a törvényben megszabott kamatlábnál még a rendes bírós-ág sem ítéltet nagyobbbat.

Kétségtelen, hogy ezzel szemben azok-nak a zálogházaknak a privilegizált önbí-ráskodási és árverési joga, mely zálogházak nem az országos törvényhozó hatalomtól nyer-ték szabadalmukat, nem állhat többé fenn,

Minthogy pedig a gróf ur, különösen az álló po-zitúrában, igen is magas jelenség vala s a mi-nek enyhítésére nyakát kissé meg szokta görbesz-tegni, úgy nézett ki érvel a monoklival, mintha folytonosan valami panorámába kándálna s ez valami fixírozó kifejezést adott tekintetének, a mi, mikor sértő nem volt, igen mulatságosan vette ki magát.

Különbön sokat fecsegett utazásairól és él-ményeiről s ilyenkor teljesen meg volt győződve ellenállhatlansága felől.

Ime, ilyen volt az a boldog férfiú, a ki ki-választva lón az Adrienne jövendő élettársául.

Szegény leánya, csak a legnagyobb erőfe-szítéssel bírta elpálastolni ez ember iránti ellen-szerénvét, mely már az első pillanatban megszü-lemlett lelkében.

Az esti, daczára a vendég válogatott szel-leműködésainak és sületlenségeinek, végre va-lahára véget ért s a házi ur egy kis sétat indit-ványozott a parkban.

Romváry gróf kaczer mosolylyal nyujtá kar-ját Adriennek s meg volt róla győződve, hogy avval a föllépéssel jövendőbeljét teljesen és töké-letesen meghódította magának.

Adrienne mondhatlan idegenkedéssel fogadta el lovagja karját s hallgatta dőre fecsegéseit, míg a park ösvényein sétálgattak.

— Ah! chère Adrienne — sipegő a fiatal ember, ég felé forgatva fél szemét, mert a mási-kat szigorú kordában tartotta a monokli — ah, chère Adrienne, megvallom, egészen nerveuse lettem a kíváncsiságtól, mikor kocsim a parkhoz kö-zeledett. Megigértém a kór papának, hogy elve-szem feleségül, a kit nekem kiválasztani méltóz-tatott — az ember csak nem tagadhat meg ilyen

a minthogy nem lehetett volna különben is azt nekik municipalis statutumokban soha meg-adni.

Nem akarunk a zálogkölcsönzési ipar e privilegizált helyzetére ezuttal közgazdasági szempontból is reflectálni; nem akarunk arról a „jótékony” befolyásról sem dissertálni, mel-lyet ez „ipar” korlátlan szabad gyakorlása, különösen a kisebb vidéki városokban, főkép épen a legszegényebb néposztályokra gyakorol. Pedig nagyon sok épületest lehet ez irányban is elmondani. Hanem ezuttal csak a fennebb kifejtettkre hívjuk fel a közfigyelmet s kü-lönbösen azok figyelmét, kik: municipiumok, önkormányzati tisztviselők és belügyminiszte-rium a jelzett órási visszaclést folismerni és megszüntetni hivatják.

n. l.

— A képviselőház pénzügyi bizottsága szept 4-iki ülésében szeszadó tárgyában hallgatta ki a meghívott szakértőket.

Hazay Ernő az általányozási rendszert tartja a magyarországi szeszipar viszonyait tekintve a legelőszzerűbbnek. A törvényjavaslat által czélba vett 67%-adó fölemelés szerfölött terhes és veszély-lyel fenyegeti szesziparunkat.

Mandl és Spöner az adóztatás alap-ját legfőlebb 4 fokot kívánnak véteni: kiemelik továbbá a gazdasági szeszgyárak fontosságát; ke-veslik a 20%-nyi kedvezményt, mely a törvény-javaslatban van.

Wahrman, Kerkápoly a szeszter-melési képesség tárgyában intéznek kérdéseket a szakértőkhöz. Lukács Béla kérdi: minő hatással van az ausztriai szeszipar versenyre a magyar szesz-iparra, s az előterjesztett törvényjavaslat javítani fog-e, vagy rontani a jelenlegi állapotokon?

Linzer, Hazay, Mandl kiemelik, hogy a magyarországi szeszgyártás nehezebb viszonyok-kal küzd, mint az ausztriai. Az előbbeni években Styria, Karinthia s Alsó-Ausztriában a piacot a magyar szeszgyárak uralták, most azonban a pia-cot itt nemcsak elvesztették, hanem magában Magyarországon is erősen versenyzik az ausztriai szesz. Az ausztriai szeszgyártás különösen előhála-zott tett az ottani czukorgyárak szaporodása és fejlődése folytán, melyek az általuk feldolgozott szeszanyagból a czukortartalom egy részét kivon-ván, a többi szesztermelés végett a szeszgyárak-nak adják el, úgy hogy az ausztriai szeszgyárak sokkal olcsóbb anyagból termelhetik a szeszt.

A bizottság bevégezvén a szakértők kihall-gatását, a képviselőházhoz a szeszadó tárgyában intézett kérvények olvastattak fel.

— A katonai határőrvidék bekebelezését igen erőlyes hangu czikkben követeli a zágrábi „Obzor”, mely kijelenti, hogy a lán s a nemzeti várt e kérdéssel áll és bukik. Mint azonban Zág-

apró sziveséget a papjától. „Ab invisit” mentem bele a játékba, mint a kártyások mondják s eg-szen curieuse lettem a stranierára. „Megállj bártom, mondám magamnak, bátha valami Julia Pas-trana aza te ismeretlen ideáld?” Ez nem volna szép a papától. És ah, chère Adrienne, csakugyan Juliát találtam itt, de olyat, a milyet az az ang-lus poeta festhet. — Nem jut a neve eszembe; nagyon ostoba neve van neki. — Ah, chère Ad-rienne! én valóban egy boldog ember vagyok! Egy boldog ember, chère Adrienne! Je suis un heureux homme!

És a gróf ur, hogy megmutassa, mennyire képes ő elragadtatni magát a boldogságtól, le-osuszní engedte a monoklit s az ég felé forgatta most már mind a két szemét, a mi tudvalevőleg igen epedő kifejezést szokott kölcsönözni az arcznak.

Az Adrienne lelke pedig ez egész ostoba fe-csegés alatt a kétségbeesés örvényei közt bány-kolódott. Hogyan, hát neki, ki egykor, minden-kítől eltitkolt néma ábrándjaiba eny fényes ké-pet alkotott a szerelemről, annyi tökélylyel ruház-ta fel a férfit, a kit majd szeretni tudna — ehhez az illat-sa majomhoz, ehhez a fecsegő pa-pagályhoz kell kötnie egész élete fonálát?

Hát sem földön, sem égben nincs segítség, mely őt ettől a torzaktól megszabadítaná. Ah, mikor néma közönyvel, fásult megnyugvással gondolt arra az időre, mikor szülei parancsszava az oltárhoz fogja vinni őt, akkor még nem is sejtette: hogy milyen rettenetes lehet néha a szülők akaratának panasz nélkül eleget tenni!

De legalább hadd tudja meg ez az ember, hogy tőle szerelmet, sőt rokonszenvet sem várhat, remélhet soha. Hadd tudja meg, hogy csak az

rábból — a „B. Corr.”-nak írják, a horvát kor-mánypárt ez ügyet a Magyarország és Horvátor-szág közötti aránykules megállapításával egy idő-ben akarja tárgyalni, a mi ez év végén törté-nik. A választandó horvát regn. deputatióknak le-ond tehát feladata a határőrvidék ügyében is el-járni.

— Ausztria-Magyarország keleti po-litikája a szerb kérdés kapcsán ma is keserű ki-fakadásra kész több külföldi lapot.

A „Journal des Debats” Szerbia későbbi-dő-seiből azt következteti, hogy monarchiánk a bár-mas szövetség politikai kör-pályába van behurcol-va, vagy befogadva. Bizonyos tényül vobét, hogy a porta a háboru alején övatosságból meg akarta szállani Szerbia főpontjait és kivált Kladovát; de nem tette ezt, mert monarchiánk szavát adta, hogy Oroszország a szerb területet nem fogja hadmü-veletei körébe vonni és Szerbia nem fog háborút üzeni. Most azonban a bécsi félhivatalos lapok azt bizonyítják, hogy a középkori scholastica él még a diplomatai sajtóban; azt állítják, hogy Szerbia nem szövetséges Oroszországnak, saját szakállára kezd a háborút; ehhez pedig a monar-chiának semmi köze. E subtilis megkülönböztetés a középkori bölcselkedésre emlékeztet; az érzelmek, melyekre e mellett hivatkoznak, szintén nem ko-runkba valók. A scholasticismusba a lovagiasság járul. Azt mondják, hogy nem volna méltó a mo-narchia becsületéhez és hatalmához, Oroszország ellen fellépni, mikor ez több vereséget szenvedett.

„Ily elmsé sophimakkal — folytatja a De-bats” — akarják megmagyarázni a magatartást, melynek indoka nem titok senki előtt sem. A tény az, hogy a monarchia nem szabad, hogy kény-szer-helyzetben van. A hármass szövetség neheze-dik rá és lekötí politikáját. Németország nem tür-beti, hogy Oroszország teljesen leveressék; a ber-lini ndvar nem engedheti meg, hogy a monarchia intervenciója vagy roszakarata véglegessé tegye az orosz sereg vésársát. Németország, viszonzásul 1870-ért, mozdulatlanul teszi Ausztria-Magyar-or-szágot egy ily Oroszországot oldalfelől biztosítja. Ezt kellene Bécsben bevallani, nem pedig gyerme-kes czikketeket írni. Ausztria-Magyarország ment-betlenül be van fonva a hármass szövetség hálójába, és a helyzet oly erős, hogy nem csodálkoznánk rajta, ha Oroszország nagy veresége esetén, Ausztria-Magyarország feltétlenül kényeszeitve volna Oro-szország védelmére sikra lépni.

A háboru.

A múlt heti harcokról orosz és török tá-viratokban a legellentétebb híreket találjuk. Mehemed Ali fényes diadalát az oroszok sem ké-pesek egyszerűen eltagadni, de értékét minden módon devalválni igyekeznek. Nagyobb előőrsi harcznak, közönséges kémszemlének keresztelik azt, melyben igen csekély haderő vett részt. Os-

engedelmes gyermek adja oda neki kezét, nem a nő, a kinek szíve szerint szabad válasz-tania.

A világon leghidegebb, majdnem megvélő hangon szólt az ő szeretetreméltó lovagjának:

— Tudom uram, hogy engem önnek ígér-tek s oda is fognak adni. Én soha sem csaltam még meg senkit s ön iránt is egyenes és nyílt akarok lenni. Kijelentem önnek, hogy az én szí-vem nem érez szerelmet ön iránt, s alig hiszem, hogy valaha ilyesmít érezzen, Szülőim akarják, parancsolják s én meghajlok előttük, többet nem tehetek. Ennyi az egész.

Ez a kellemes biztatás pedig, úgy látszik, legkevésbé sem alterálta az igen tiszteltreméltó fiatal gróf urat, mert az arca sem lón ostobább, a mosolygása sem savanyubb a szokottnál. Csú-pán a monoklit igazította illő helyére s aztán egész grandezával, bizonyos nagylelkűsködő biz-tatás hangján selypitett Adriennehez:

— Nyugtassa meg magát, chère Adrienne, hiszen ez most oly nagy differentia. A papá-val sem kötöttük ki ezt, s az ön cher papájának is egészen mintegy, tout égal. Aztán ön még fi-glig belém fog bolondulni, biztosíthatom e felől. Párisban is így jártak velem a nők. Nem is hiv-tak másként, csak az „ellenállhatatlan”-nak, az „aimable hongrois”-nak. Még a papám is azzal fogadott, mikor megérkeztem, hogy hallotta, mi-lyen Don Juan vagyok. Tudja, chère Adrienne! az embernek elviszik a híret. Vannak emberek, a kikről beszélni szoktak, bár ők nem is beszélnek magukról.

E szavakkal a grót valami olyan mimikai merényletet követett el az arczával, a mi nyí-lván a szerénykedést akarta volna képviselni.

man pasa diadalát az oroszok már teljes vere-ségnek keresztelik, s azt állítják, hogy a török támadás roppant veszteségekkel veretett vissza. De még az annyira óvatos félhivatalos „W. Abend-post” sem ad hitelt ez orosz hazudozásnak, slap-ja élén ezeket írja:

A konstantinápolyi hivatalos táviratok hosz-szu sora megerősíti az első közleményeket a tör-ök csapatok által Kara-Haszankiölnél s Pelisat-nál utjabban kivított előnyökről. Vajon-ez előny-ök, a mennyiben Ozman pasának ez utóbbi helyen aratott diadalát illetik, olyan jelentékenyek voltak, mint török részről állítják, az illető pétervári sü-röngyök fogalmazása szerint még kétségesnek lát-szik. De a két fél által közölt adatokból az min-denesetre kitűnik, hogy a harcok szertelenül elke-seredettek és macacsok voltak s hogy a siker úgy látszik csak hosszabb ingadozás után fűződött vaglegesen a török fegyverekhez.

A későbbi táviratok azonban még inkább kitűntetik, hogy ama harcok a törökökre diadal-masak s általában igen nagy jelentőségűek voltak. Az oroszok teljesen feladták a Lomvonalat s Ple-va-ná mellől is visszavonulnak, ez az újabb hírek lényege. Az orosz trónörökös serege a múlt héten tudvalevőleg Popkői felé vonult vissza s e vidé-ken elcsúszolta magát. De sept. 2-án Mehemed Ali serege megjelent e hely előtt; az egyiptomi csapatok kiverték az oroszokat, kik Popkőit fel-gyújtották s egészen kiürítették. A helyet a tör-ökök azonnal megszállották. A törökök folytat-ják az előnyomulást Ocsikova irányában, honnan Bielát, s a Jantra-vonalat fenyegetik. Ha ter-vüket keresztül vihetik, akkor az orosz sereg ész-szeküttetése a Dunával a legkomolyabb veszély-ben fogó.

Osman pasa diadalai.

Osman pasa diadalát kétségtelenné teszik az azóta beállt események. Az orosz védművek Sga-leticában és Patitsyában teljesen elszűntek, s az orosz seregek a török siker által demoraliz-álva visszavonulnak; jobb szárnyok Szisztova fe-lé retrálí. Ily körülmények közt Károlyi román fejedelem, a plevnai egyesült román-orosz sereg főparancsnoka épen nem alkalmas időben foglal-jai el új állomását. Működését visszavonulással kell kezdenie s ha a hírek igazak, úgy a román sereg hasztalanul ment át pénteken a Dunán. Most egyszerűen visszafordulhat, ha nem akarja, hogy Osman pasa diadalmas hadai szétmorzsol-ják. Károlyi elindult Coradimba, hol akkor még a főhadiszállás volt, de azóta úgy látszik visszafelé helyeztetett. Noha az oroszok napról-napra töme-gesebben kapják az erősítést, az új fordulat után valószínűleg kénytelenek lesznek Komániába visz-szavonulni. A megvert sereg ott akar kitelelni.

A Sipka-szoros.

A Sipka-szoros még orosz kézben van. De míg a „Pol. Corr.” szerint a szoros az új erődtítmányek, a helyőrség nagysága s a főserreg-gel való összeköttetéseknek biztosított volta miatt

A leány türelmetlensége csaknem haragra fokozódott már.

— De uram, én biztosíthatom önt, hogy én...

De a fiatal ember úgy benne volt már a b-széd közepében, hogy onnan ugyan ki nem volt zavarható.

Derekasan belevágott a leány szavaiba s rózsás jövőjük festettségébe kezdett boosát-kozni:

— Meglátja, chère Adrienne, hogy fognak bámulni és irigylenni minket, mikor a fővárosban megbordozom a kocsimon. — Pompás egy hintó, valódi remekmű a la mode parisienne; majd meg fogja látni. — Hát még mikor karomon fog meg-jeleni a társaságban. Ah, Adrienne, az egész vi-lág le fog előttünk íbmolni.

S a gróf arcza olyan figymáló kifejezés foglalt helyet, mintha már az egész világ csak-ugyan lábatnál beverne a porban.

Adrienne képtelen volt tovább kiállani ezt az élvezetet. Kivonta karját lovagja karjából s néhány mentegető szóval bocsánatot kért, hogy szobájába vonulhasson.

Különbön is késő volt már. Az est belépett az éjbe; a hold sugarai fénykódott lehellek alá a park ösvényeire s hűs szellők rázogatták a szen-dergő lombokat.

— Remélem, Adrienne, jegyesed kedvező hatást gyakorolt rád. Igen finom, elegans ifjú s valódi áldásnak vehetjük mostani magányunkban, hogy pár héten át körünkben marad; néhány nap alatt meglejtjük a közfoglót is s aztán titek a vi-lágl! e szavakkal megszűnt el leányától István gróf, mikor jó éjt kívánva szobájába vonult.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRGZÁJA.

A Brahminok leánya.

Beszély

JNDALI GYULÁTÓL.

VII.

A vendég.

(Folytatás.)

A mi a nemes gróf Romváryt illeti: az ő portaitirozásával hamar készen lehetünk. Mint egy huszonhét éves, nyurga, szőke fiatal ember volt, olyan, a kit a barázda-billegetőhöz szoktak hasonlítani. Semmi egyéb nem volt rajta termé-szeles, csupán azoka kőznapi, mitssem mondó arcz-vonások, miket semmiféle művészzel sem birt szellemusakká kvalifikálni. Semmi egyéb férfias, mint a tolette-je, de az is csak amugy ontotta magából az illatot, mely körülmény a nemes gró-fot nagy mértékben hasonlatossá tette egy bóri-horgas parfümös flakákhöz. Mozdulatai minden keresettségük daczára, zsegletesek, hangja sipító és affektált, a ki különben igen kedves lehet azok előtt, a kiknek gusztyusok van hozzá. Volt még egy lényeges kiegészítő része a nemes gróf személyének, t. i. a monokli, a mely optikai spe-cialitás köztudomás szerint igen jó szolgálato-tesz arra a célra, hogy az ember két ép szeme közül az egyiket megfoszsza a látó-képességétől.

beyehetetlen, az „Ag. Renter“ szerint Szulejman pasa azon magasiatokon, melyek a szoros legfontosabb védművé, a Miklós-erődön uralkodnak, nehéző ágyukat állítottatott fel, s így ez a posztó is tarthatatlannak látszik. Az sem szenved kétséget, hogy a törökök a szoros északi kijárait közelében is mutatkoznak.

Az oroszok támadó fellépése.

A harcztérrel jött táviratok szerint, az oroszok támadó fellépését várhatni legközelebb. Az erősítések az orosz hadsereg kezére úgy látszik már nagyobb tömegekben kezdene érkezni; legalább ezt hírellek az orosz forrásból jött táviratok. — A Plevna mellett vívott csatáról szóló távirat a győzelmet az oroszoknak tulajdonítja. Figyelmet érdemel, hogy az orosz főhadiszálláson az állítólagos orosz győzelemről közelebbi részleteket nem tudnak.

A törökök és oroszok állása.

A „Naus fr. Pr.“ a következő bukaresti jelentést közli:

Ide érkezett hírek jelentik, hogy a cáre-wics esdőtörökön és szombaton teljes vereséggel szenvedett. A Fekete Lom vonalát az oroszok ennek folytatás feladták, s Karagacsra vonultak vissza. Vereségeik borzasztók. Az orosz hadsereg helyzete olyan, hogy az initiatíva újból megkezdésére nem is gondolhat. Gabrovát a törökök állítólag megszállották. Azon bir, hogy a törökök Kalarasnál át akarnak a Dunán kelni, Bukarestben óriási rettegést okozott. Attól félnek, hogy a törökök az oláh főváros ellen intéznek támadást, mely most teljesen ki van ürítve a csapatoktól.

A törökök, ugyancsak a lap bukaresti híre szerint Szilisztriából a szemben fekvő Bornea szigetre csakugyan ámentek, s most hidat vernek onnét Kalarasig. A levelező azt hiszi, hogy a törökök most még nem gondolnak az oláh főváros elleni expedícióra, hanem inkább az oroszok visszavonulása esetére akarok magoknak egy átjárót biztosítani, hogy onnét a visszavonulás útját elmentessék.

A plevnai harcokról az oroszok Bukarestben tegnap még semmi jelentést sem tettek közbe.

Az orosz katonai felügyelőség Gyurgyevótól Zimniczáig és Szisztovótól Bieláig vasutat épített.

Milán fejedelem azt kötötte ki a muszkák-tól, hogy az esetre, ha a hadjárat balul ütne ki, öt altábornagyi ranggal az orosz hadseregbe felvegyék s az udvarnál a nagyhercegek utáni ranggal birjon.

Szerbia és Ausztria Magyarországgal. — Ugy látszik, hogy Szerbia végre belátja az öt fenyegető veszélyt, ha újra háborúba bocsátkozik a törökkel s az oroszokat a hadviselés pusztításának teszi ki. A közvéleményellene nyilatkozik a háborúnak és a férfi lakosságnak nincs semmi kedve újra fegyver alá menni, de mégis attól lehet tartani, hogy a kormány elvégre is kiviszi a maga akaratát, és hogy a bőséges orosz pénzségély még e hónapban az ellenségeskedések megkezdését fogja előidézni Szerbia és Törökország között. Jó okom van azt hinni, hogy Wrede hgy, osztrák consul Belgrádban kimutatni igyekezett ezen lépés ostobaságát, de nem sikerült nekie meggyőzni Milán hget és tanácsadóit.

Hírek a bolgárországi harcztéréről.

Konstantinápoly, szept. 3. A porta eleve jelenté a hatalmaknak, hogy ő, ha Szerbia harcot kezd, nem fog oly békét kötni, mint a tavali.

Sumla, szept. 2. Az oroszok Popkioit (a Lomvonalon) felgyújtották a odahagyták, mire a törökök elfoglalták.

Sofia, szept. 3. A „Daily Telegraph“ egy külön kiadása jelenti: Az oroszok, Ozman újabb győzelmétől teljesen megbolomlasztva, visszavonulónak vannak: az orosz jobb szárny Szisztovára vonul.

Szisztova, szept. 3. A „N. fr. Pr.“ jelentése: Mehemed Ali Karahasszánkióiból folytatja útját O-ikova felé. 15.000 ember Ruscskóból Pyrgos felé indul. Ozmán teljesen szédült a oroszoknak Sgalovicza és Periszt körül erősítvényeit. 110 kocsi sebesülteket érkezett ide Karahasszánkióiból. A czár, mint mondják, Fratestie tér vissza. El van határozva, hogy Romániában kitolonok. Még egy tisztességes visszavonulást kísérlenek meg.

Bukarest, szept. 3. „N. W. T.“ jelenti: Ignatieff államszolgálatból való elbocsátását kérte.

Bukarest, szept. 3. A muszka hadipénztárban nagy az üresség. A 4. és 9. hadtest tisztjei mult havi fizetésüket még nem kapták. Több vállalkozó, kik Nikápoly és Zimniczában muszka hadiezőkloka munkát vállaltak, munkásikat elküldték, mivel nem fizethetik. Ugyanez okból a gárda-sereg is gyalog megy át a Dunán. — Sok jel arra mutat, hogy a muszka törzskar egy jövő tavaszi hadjáratra készül; ha ellenben ez az idei háború kedvező véget ér, akkor, Szisztova, Nikápoly és Biela között 100,000 muszka fog visszamaradni.

Táviratok.

Bukarest, szept. 4. Csernát tábornok az oláh hadsereg parancsnokává, Slaniceanu ezredes a kalafati osztály parancsnokává, Lupu tábornok Radovitz helyére, Pilat alezredes tábor-

kari főnöké, Aurelián kereskedelmi s földmivelési miniszterre neveztetett ki.

Belgrád, szept. 4. A belgrádi hadcsapatok fölött szemle tartatott s a parancsnok azt rendelte el, hogy a hadcsapatok az indulásra készek legyenek. Kragujeváczon a legnagyobb sietséggel készítik a lőszereket, egy hét alatt 4 hátultöltő 24 fontos lesz készen.

London, szept. 4. A „Daily News“ egy sürgönyt közli a Plevna melletti csatáról, mely konstatálja, hogy az e hadjáratban a legborzasztóbb csata volt s mindenütt a törökök visszavonulásával végződött. (?) Az oroszok mintegy 20,000-en voltak, elvesztettek 500 embert, a törökök vesztesége körülbelül 2000 halott és sebesült volt. (E távirat szövegére a „Corr. Bur.“ irodája azt jegyzi meg, hogy az előtte érthetetlen. A törökök visszavonulása helyett valószínűleg az oroszokénak kellene állani.) — Ugyan e lapnak egy másik távirata e hó 2-áról jelenti, hogy a törökök előkészületeket tesznek Alexandropol ellen indulni.

Berlin, szept. 4. A „Kreuztg.“ jelenti egy az orosz követséghez érkezett pétervári távirat után, hogy az oroszok szept. 1-én elfoglalták Szuchum-Kaléht. A törökök a hajókra vonultak vissza. A abház-part ment a török csapatoktól. — Alehaszoff tábornok az abházok fölkelését leverte.

Bécs, szept. 4. A „Pol. Corr.“-nek távirják Bukarestből: Az orosz hadsereg Miklós nagyherceg vezérlete alatt a támadó műveletek küszöbén áll. A trónörökös nagyherceg hadteste Mehemed Alival szemben marad védelmi állásban a Lom vizénél. Az orosz hadsereg folyton hatalmas erősítéseket kap. Egy Oláhországba bevonuló 20,000 főnyi új orosz hadtest számára már készült az élelmi szerek. Az oláh hadsereg teljesen török területen áll. Csernát tábornok Károly fejedelem alatt parancsnokol az oláh hadakon.

Kihallgatás a szultánnál.

A „Times“ Konstantinápolyból a következő távirati tudósítást közli az örmény patriarchának a szultánnál volt audienájáról.

Monsignor Narses örmény patriarcha augusztus 22-én a szultán meghívására a Jildi-kioszkba ment. Midőn a palotába megérkezett, a szertartás-mester egy magán váró-terembe vezette, a honnan rövid idő múlva egy pompás elfogadó terembe lépésekor a szokásos tételhajtást akarta meg tenni, a szultán azonban hozzálépett, hogy egy szíves létszorítással a hódolat ama létet megakadályozza, azután felszólta a patriarchát, hogy egy mellette levő széken foglaljon helyet.

— Felség, monád a főpap, oly uralkodó jelenlétében, mint felséged, állni is tisztelőt.

— Kérem, foglaljon helyet, monád a szultán s a patriarcha ekkor mely meghajlással ellöngött a neki felajánlott helyet.

— Hogy érzi magát? Folytatá szultán, szszintén helyet foglalván. Már régen óhajtottam önt látni s csak a kedvező alkalomra vártam. Igen nagy tisztelettel viseltetem ön iránt. Tekintse úgy magát itt, mintha otthon volna, s jöjjön mindannyiszor, valahányszor csak önnök tetszik.

— Felség! mi nem gondolunk magunkra, hanem minden kívánságunkra és az ottomán seregére vannak irányozva, kiknek jólétéről folytonosan imádkozunk.

— Öszinte fájdalommal tekintem a jelenlegi időket, felé a szultán. Engem, ki szántszándékkal és tudva még egy főregnek sem ártanak, fájdalmasan érint a kiontott ártatlan vér. Az isten azonban tudja, hogy én nem vagyok felelős a háborúért.

— Felséged valóban a legnagyobb minden uralkodó közt. Ön felülmulta azon elődei is, kik kedvező időkben jutottak az Ozmánok trónjára, míg ön az ottomán zászlót dicsőrel övezte a zürzavar és szerencsétlenség korszakában.

— Trónra léptem óta nem volt egy nyugodt pillanat, sóhajtott az uralkodó.

— Épen abban fekszik felséged nagysága.

Éjjel nappal imádkozik az egész nemzet, hogy felséged ünneplés császári rendeletében foglalt refermigréteket — a földmivelés, kereskedelem, ipar és közkutatás előmozdítására vonatkozólag — kormányzásának ideje alatt életbe fogja léptetni.

— Igen meg vagyok elégedve örmény néppemmel, a legmelegebb köszönetemet fejezem ki iránta. Óhajtanám, ha megelégedésem kifejezését az örmény nemzetnek tudtára adná, s jó indulatomról biztosítaná őket.

— Biztosíthatom felségedet, hogy dicső házáknak atyai uralkodását nemcsak a törökországi örmények tisztelik és szeretik, hanem a más országokban lakó örmények is.

— Köszönműt önnök, s ismételtem, hogy én ez érzelmeiket a leglélektelenebb viszonzom. Megbírom önt, ezt a nemzetet közzölni. A porta örmény tisztviselőivel is igen elégedett vagyok, kik mindig odaadással és hiven szolgálták Törökországot. Tudom, hogy örmény népem e háború miatt sokat szenved, de vigasztalódni kell azon öntudattal, hogy az eltűrt szenvedések jutalmul jók napokat fog látni s ragaszkodásának gyümölcseit, ha e jobb napok bekövetkezendek, leszedi. Én minden alttalálommal szeretem, de különösen örmény népet, mely a mostani súlyos megpró-

báltatások alatt régi hűségét oly dus mértékben babizonyítja. Én nem teszek különbséget muzulmán és keresztény közt: mindnyájan ottománok. A vallás isten dolga. Az alkotmányt én adtam; — a szultán francziára fordítá a beszédet — hogy mindnyájan testvéri egyenlőségben nyugodtan éljenek egymás mellett.

A parthiarcha ezután imádságot mondott a szultán életéért, a hadsereg győzelméért, az uralkodó fenséges szándékainak valóulságáért, hozzá tévén:

— Az örmény nemzet szorosan összefüv az Ozmánok trónjával, azok további fennmaradásáért s hatalmak gyarapodásáért könyörgök.

A szultán keresztbe tette kezeit mellén, s fejét imára hajtván többször ismétlé:

— Köszönműt! Köszönműt! A parthiarcha indulni akart, a szultán azonban kérte, hogy maradjon még.

— Hallgassa meg a mindenható isten az ön könyörgését s engedje, hogy szándékaim beteljesedjenek. Igen elszomorodtam a bolgár nemzet miatt, mely a loyális ellen vétkezett.

— Felséged múltán pauszakodik azon árulás miatt; de ne higgye, hogy az egész bolgár nemzet hűtelenné lett: csupán csak egy félrevezetett töredékről van szó. Felséged legyen kegyelmes azon ártatlanok iránt, kik nem vétettek az engedelmesség ellen.

— Valóban igen aggodom miattuk, de ismételtem kell, hogy éne kegyetlen vérontásért nem vagyok felelős.

A szultán intésére a szertartás-mester ezüst tálcán előhozta az ozmán-rend elsőosztályú csilágát, melyet a szultán azonnal föltűzött a parthiarcha mellére. A főpap még egyszer imádkozott, s megjegyezte, hogy a magas kitüntetés komoly bizonyítékul tekintti a szultán kegyelmeinek az örmény nemzet iránt, s biztosítja ő felségét, hogy nemzetének fiai mindig méltó alattvalói lesznek a török birodalomnak.

A kihallgatásnak ezzel vége volt.

A hangulat Oroszországban.

Az oroszul megjelenő „St. Petersburg Ztg.“ írja: A törökök részéről a háború nyilván nemzeti jelleget öltött; vagy elűzik a gyaurokat, vagy pedig kardjuk által halnak meg az egykor hatalmas török birodalom romjain, ez mostani küzdelem változatlanul jellemvonása. A gyaurok ezen irtást rendszeresen tűzik, nem kimélnek senkit; nem kimélik a foglyokat, nem a sebesülteket, nem a békés lakosokat, nem a nőket s nem a gyermekeket. De őt maguk sem igényelnek kiméletet s teljesen elkeseredve harcolnak, nem törődve magunkkal, nem számolva veszteségeikkel, mintha mögöttük még milliók állnának. S valóban azt látjuk, hogy erejük nem gyengül, hanem inkább a harcotér nagybodolása mérvében növekszik. Ily jelenség csak akkor tűnhet föl, ha a nép maga részt vesz a harczban. Oroszországban ezt a törököktől nem várták. Azt hittük, oly hadakkal lesz dolgunk, melyek sem számban, sem szellemben vagy katonai képzettségben gazdagok nem lesznek. Kevés figyelemre méltattuk, hogy mi megy végbe Törökországban, mely aközben annyira felkészült, hogy nemcsak monitorokkal és Kruppágyukkal, hanem a legjobb puskákkal is ellátta magát. — Tiszteiben a képzettség hiányát külföldiek főlvetelével pótolta, kik különféle Ozmánok és Szulejmanok neve alatt, néha azonban saját nevük alatt vezényelnek. A tisztek és katonák elrongyolva, agyon éhezve két év óta szolidot nem kapva nem hagyják el zászlóikat, sőt ezrenként hullanak el annak védsében.

Nekünk olyan ellenségünk van, mely nem tűzzel és vassal jó ellenünk, hanem barátságos mosolylyal saját soraink közt vonul, s úgy tesz, mintha segítene. Ez ellenség nem Anglia és Ausztria, ez ellenség saját társadalomunknak egy nagy része, melytől úgy látszik, semmi módon sem szabadulhatunk. A krími háború óta régi gyengéinkkel bele mentünk ez új háborúba, a korábbi példák, melyeket elfeledve hittünk, újból felszűrre lépnek. Egy helyt romlott élelmi szert kell eldobni, mert megromtaná rotnadságával a levegőt; máshelyt az élelmiszer eltűnt, itt egy jótékony szív ferges makaront ajándékoz a seregnek, a másik olyan kávé, mely zöld festékkel van beitatva. Sebesülteink étel-ital nélkül szállítatnak, s 200-ra esik egy orvos.

E hibákat és visszárségeket a legnagyobb szigorral kívánja üldözteni a muszka lap, hogy a romlás az orosz társadalomból végleg kiirtassék.

Törökország reformképessége.

Káojtz, kitől a törökországi viszonyok felől több jeles munka jelent meg s kire a német sajtó e kérdések körül rendszeren hivatkozik is szokott, levelet intézett a „Journal des Debats“-hoz, melyben ennek több ízben kifejezett reményeit a török reformok megvalósulása iránt kétségbe vonja. „Min többet tudnádunk, így iri, a törökországi állapotok, annál inkább úgy tetszik nekem, hogy ez az ország inkább képes szerencsés háborúra, mint középkorból eredő intézményeinek tulajdon ereje által modern szellemben való reformjára. Szerencsétlenségére minden ily reform után való törekvés bajtörtést szenved a szultán udvaránál való különböző befolyásokon, melyekben hiányzik az értelem, a főlvilágosodás, a gazdálkodási képesség, az igazságszeretet s a jóakarat.

Midhat uralma, ha megújulna is, csak nagyon rövid lehetne; mihiely a porta diadalmasnak érezné magát s megszabadulna külleneitől, az őtörökök közül helyezne valakit rögtön helyébe, a kik oly nagyon értéik jelen nyomorult helyzetében megtartani a föld egyik legazabb országát. Azok az emberek kormányoznának ismét, kiket nem aggaszt, hogy a szultán államaiból eltűnik a hagyományos ipar is, hogy Törökország a külföldi bevétel miatt folyton szegényedik: ez emberek, kik előtt közönyös, hogy országukban nem gyártnak egy vas darabot, egy acél kést, egy füveg cserepet, egy papírszeletet, szóval semmit.

Midbát bukása után Törökország visszaesnék azon tisztelt nemzetgazdák zsebébe, kik nagyon értéik az országnak saját zsebuk érdekében kölcsönök által való kizsákmányolását, s a kik viszont lehető tudatlanságban hagyják a népet, mert így könnyebb meglegni. E tisztelt urak Európát majd igyekezni fognak némely alkotmányos sallang által elkábítani, de azért minden fog maradni úgy, a hogy volt. Ezek után reményét fejezi ki, hogy ha Törökország diadalmaskodnék is a háboruban, az európai hatalmak gondoskodni fognak róla, hogy a reformokból tett legyen.

A „Journal des Debats“ e levélre a következő megjegyzéseket teszi. Nem értjük teljesen, mit ért Kanitz ur azon Európa alatt, melynek jóakor segélyétől reméli a törökországi reformokat még akkor is, ha Törökország győzne. Azon hatalmak gyűlése lenne ez, mely a konferencián le-sültöt fölvel szaladt Oroszországot mögött, megtévén az utóbbiak azt az eltagadhatlan szolgálatot, hogy bátorította a háborúra s nem törődött a másik féllel, melyet képtelenség hitt az ellenállásra? De ily Európa alig kelthetne elég bizalmat a győztes Törökországgal, sőt nehéz lenne kizsákmányolni beleavatkozását az állam ügyeibe, minthogy az 1856. legyőzött érdekében egész eclatval eltávozott a párisi szerződés talárlóról.

Ha Kanitz ur más Európát is ismer, mely főlvilágosultabb, kevésbé önző s főleg bárczeleesebb, mint az, melyről mi szoltunk, s kevésbé is hajlandó annál töltözni a civilizáció igazi értékeit; bizonyára, örömmel látnánk, ha Franciaország csatlakoznék ahhoz, s magunk is azt tanácsolnók akkor a portának, segítsen szükség esetén saját tehetetlenségén azon idegen hatalmak tanácsaival, kiknek céljuk az ottomán birodalomnak az azt alkotó összes elemeinek segélye mellett való regenerációjára, nem pedig partikuláris érdekekből való felbolomlasztása.

S a porta bizonyára nem utasítná vissza az ily hivatalos és baráti beavatkozást, hisz a konferencián is hajlandóknak mutatkozott ily európai ellenőrzés elfogadására. Tudva van, hogy ez ajánlatát mily durván utasították el. Addig, míg azok, kiknek erre hatalmuk van, megkísérlik Európa ilyen irányban újjászervezését, mi ragaszkodunk ahhoz, hogy minden európai areopágot chimeraának nyilvánítsunk.

Ezután a lap kijelenti, hogy ő az alkotmányban módot lát arra, hogy a keresztények és muzulmánok együtt lehetőleg javítsák Törökország helyzetét.

Ausztria-Magyarország politikája.

Ausztria-Magyarország politikájáról a „Köln. Ztg.“ bécsi levelezője a következő rajzot nyújtja olvasóinak: Valóban idején levőnek látszik előtűntetni az okokat, melyek a bécsi kormányt a magyar és a német liberálisokkal ellentétes külügyi politika követésére bírták. Mindenekelőtt figyelembe veendő, hogy az európai Törökország egy részének Ausztria és Oroszország közötti szétosztására vonatkozó s Berlinből helyeselt terv nagy mértékben birta a bécsi udvari körök tetszését. Az okok közel fekszenek. Az 1867-ben megújított magyar alkotmány a bécsi udvari köröknek nem hozta meg azt a nyugalmat, a melytől attól vártak. A magyar alkotmányos küzdelmek megszűntek ugyan, de a magyar országgyűlés oly alkotmányos képv. testületnek bizonyult, mely illetékeségé teljes súlyát a közös kormánynál értékesíteni tudja. Nem kell elfelejteni, hogy Ausztria és Magyarország, mindegyik a magasztalára, parlamentet bír, hogy azonban Ausztria-Magyarország népképviselő nélkül — a delegatiónak se fogja komolyan ennek tekinteni — tehát abszolút hatalmi módon kormányoztatik. Értseült emberek még azt is állítják, hogy igen befolyásos személyiségek csak azért rokonszenveztek a Lajthán inenni és tuli alkotmánynyal, mert ez által a két birodalmi fél a külügyekre való minden befolyásról lemondott. Ezt érzi a Lajthán innen és tul. Ez érzeléssel támadt Ausztriában Sturm indítványa, mely a delegatión eltűlését célozza; ez okból eredtek a heves keleti viták a magyar képv. házban s a népgyűlések Magyarországon. Általában a magyar politikai élet sokkal élénkebb, a magyarok követelése, hogy a külügyi politikára befolyást gyakoroljanak, sokkal zajosabb volt, semmint azt 1867-ben óhajtották. Bizonyos körök tehát azt látták volna a legszivesebben, ha a magyarországi anyagi kiegyezés megújítása előtt az államjogi kiegyezés reviziója a napirendre állítatik; s ne higgyék, hogy e körök a lakosságban támasz nélkül vannak. Ausztriában több centralista van, a mint ezt közönségesen hiszik.

A centralismust kevésbé veszélyeztetettnek tartják a közös képviselőket követelése, mint az ál-

tal, hogy a magyarok előszeretettel viseltetnek ahhoz, hogy a külügyi politikával foglalkozzanak. S itt közel fekszik azon eszme, mely megfordított módon a rómaiakat arra bírta, hogy egy király helyett két consult válaszzanak; t. i. egy új Magyarország alkotása, mely által a kettős monarchia hármassá válnék. Régi mondás, hogy ha kettőt nem lehet kormányozni, egy harmadik társat kell hozzájuk adni. S e harmadik (igyelemlették) Uj-Magyarország lesz, vagyis „Kis-Oláhország nyugati Bulgáriával. s ha ez nem, legalább a Bosznia s Hercegovina által megnagyobbitott Horvátország.“ Jellasics tervét akarták tehát utánozni: „a federalismus által a centralismushoz jutni.“ Jelenleg a török fegyverek legjobb szövetségesei a magyar és osztrák liberálisoknak. Az osztrák-magyar kormány pedig, mely kijelenté, hogy a háborút nem akadályozhatta meg a hármass szövetség miatt, de azt localisálni fogja, mert teljesen szabad keze van, e kormány ma már azt készül kijelenteni, hogy a háborút, ámbár teljesen szabad keze van, nem localisáhatja, és pedig a hármass császári szövetség miatt. Természetesen, ha Oroszország győz, a háboru localisál marad a hármass császári szövetség miatt is.

Mahomedán mozgalom Indiában.

Bombayból írják aug. 3-ról: Egész Indiában nagy a lehangoltság, a mit részben a tényleges veszedelmek idős elő, a mely Indiát s annak az anyarszággal való összeköttetéseit tenyegethetik; még inkább azonban az itteni viszonyokról, állapotokról, véleményekről való azon téves nézetek, melyek Angolországban még oly helyeken tanusítanak, a hol helyesebb nézeteket föltenni teljesen jogosult. Az indiai angol sajtó egy tekintélyes közege így iri: Nehéző megérteni, hogy oly férfiak, mint lord Lawrence, és sir George Campbell, a kik bosszu ideig tehettek tapasztalásokat India s az indiai ügyek felől, a rokonszenzvon az erős érzését, melyet India egész muzulmán népessége kétségtelenül érez Törökország iránt, oly nyakason ignorálhatták vagy számunka kívül vették hagyatni. Az oly tényekkel szemben való vak-ság, melyeket egész Európa lát, s melyet e részben az angolországi radikális párt tanusított, a pártszenvetűly erőteljességének ritka példája. De politikai előítéletet pillanattal sem lehet föléteenni a fentebb nevezett két régi indiai államférfi bizonyára becsületes, de téves nézeteért. Csak sejteni lehet, hogy tapasztalásuk, a mennyiben az indiai mohamedánokkal való közvetlen érintkezésen alapult az, már elévült, az ország műveltségében és értelmében való gyors haladásától.

Lehet, hogy akkor, mikor lord Lawrence itt járt, az indiai mahomedánok — a művelt elemek kivételével, a hogy a lord mondta — oly mélyen el voltak merülve a tudatlanságban, hogy képtelenek voltak bármiféle nemzeti érület tanusítására, vagy oly ügyek iránt való érdeklődésre, melyek kívül estek falujuk és járásuk körén. Ma azonban e részben minden megváltozott. Lord Lawrence bizonyosan meg lenne lepre, ha hallaná, hogy ma minden valamire való hindosztán hetilap „naponként távirati külföldi kiadást“ rendez a háboru eseményei felől, a mely nem csak több száz példányban elkel, hanem a mosseken s más nyilvános helyeken fel is olvastatik a rokonszenvező tömeg előtt. Ez történelmi Calcuttaban, Allahabadban (két lap részéről). Miratban (szintén két lap által). Agraban. Khairabadban, Delhben, Khanporban, Aligarhban s sok más jelentős városban. Azt hiszi-e Lawrence lord, hogy a beti lapok tulajdonosai vállalkozának a külön lapok költségese kiadására, ha az nem fizető ki magát? S ki-fizethető-e magát jelentékeny távolabbi körök-re is kiható érdekeltség nélkül az ügyek iránt, — Ezek oly tények, melyeket nem lehet tagadni.

E kérdésben a radikális párt angolországi magatartása igen sajnálatos. Ez ország népessége nagy és fontos része érzelmeinek tartós és lenéző gnyulása csak a legnagyobb mérvben sértő érzelmeiket kelthet minden értelmes és művelt mohamedánban s a közvéleménynek mohamedán vezetőit csak dicsőségére válik, hogy e kis angolországi lármás párt nyilatkozatait nem tévesztetével. Ha e mohamedán mozgalom részéről a legkisebb jelenség vagy veszély mutatkozott volna, hogy a Törökország iránt való túlzott mozgalom folytán l'oyális irányzatot ölt vagy a brit birodalom érdekeinek számba nem vevésére agítál, akkor lehetne még méntség azok részére, kik politikai hajlamból e mozgalmat elfojtani vagy ignorálni szeretnék. De a mohamedánok vezetői s a mohamedán sajtó egyértelműen abban, hogy Oroszország iránt való ellenséges érzelületüket arra alapították, hogy ez a hatalom egy úgy ellenfele az angol érdekeknek, mint az islamismus. Folyton s nyilvánvaló büszkeséggel idézik Beaconsfield mondását, mely szerint a brit birodalom a világ legnagyobb mohamedán hatalma. Mindig kiemeleli, hogy Angolország hagyományos politikája, Oroszországgal szemben pártját fogni Törökországnak, s hogy kabinetük mai határozatlansága Gladstone pártúletmeinek s egy kis, de hatalmas kisebbségnek róható fel. A gyűlések a török sebesültek részére nagyban folynak.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. sept. 6.

— **A m. kir. pénzügyminiszter** Bresztovszky Gusztáv rendelkezés alatti adóterméket a nagy-enyedi kir. adófelügyelő mellé 1. oszt. szám-tisztító nevezte ki.

— **A függő államadósság** ellenőrzésére kiküldött országos bizottság Bécsben, 1877. évi sept. hó 3-ik napján tartott XXV-ik ülésében az államjegyek forgalmi összegről 1877. évi aug. hó végével következőnek találta:

A bizottság saját feljegyzései alapján a tulajdonképeni államjegyek összege

1 forintosokban	74.693,730	frt
5	107.028,530	"
50	170.610,850	"
Összesen	352.333,110	frt

A közös pénzügyminiszterium hivatalos közlése szerint a sóbányákra bekebelezett és forgalomban lévő zálogjegyek összege

Összesen 411.999,917 frt 50 kr.

Kelt a függő államadósság ellenőrzésére kiküldött orsz. bizottságnak Bécsben, 1877. évi szept. hó 3-án tartott XXV-ik üléséből. Gr. Festetics György, s. k. bizottsági elnök. Prilesky T. Adé, s. k. biz. elnök. Id. gr. Ráday Gedeon, s. k. biz. tag. Id. báró Vay Miklós, s. k. biz. tag. Halassy Gyula, s. k. b. t. és jegyző.

— **A „császári ottomán főkonzulátus”-tól** Budapestben, 1877. sept. hó 4-ikéről kelteve a következő sorokat vettük: A császári ottomán főkonzulátus Budapestben (110 frt) szatiz forintnak vételét elismeri, melyet t. cz. „Kelet” szerkesztősége a császári ottomán hadsereg sebesülte számára szíves volt átadni és saját kormánya nevében köszönetét fejezi ki az adományozónak ezen nagylelkű ajándékért. Hafiz, a főkonzul. E sorokkal kapcsolatban tudatjuk lapunk t. olvasóival, hogy adományokat, sőt tépést is a török sebesültek javára a legnagyobb készséggel jövőre is elfogadjunk és rendeltetésük helyére juttatjuk.

— **Az unitáriusok** egyházi főtanácsának közgyűléséről utólagosan még megemlítiük, hogy a kolozsvári főtanács gondnokává: Horváth Kálmán és Kóvári László, a kolozsvári főtanács igazgatójává Kovács János, a kolozs-dobokai egyházkör jegyzőjévé Péterfi Dénes, a sz. keresztúri algyemnasium gondnokává br. Orbán Balázs, s. a sz. keresztúri iskola igazgatójává Sándor János választották meg. A főtanács a tanodák állapota-ról szóló tudósításokat tudomásul vette, az 1878-ra megállapított költségvetést elfogadta, s elhatározta, hogy a Kolozsvárt a tivoli-utca sarkán lévő házat kiépíteti úgy, hogy ez két tanárnak alkalmas lakásul szolgáljon. A tárgysorozat ki-levele merite, Ferencz József püspök szept. 4-én d. u. 5 órakor a gyűlést egy szép beszéddel bezárta. A bezáró imát Kis Mihály sepi-miklósvári körüli esperes mondotta.

— **Tűz.** A tűzjelző harang kongása verte fel ma reggel 2 óra tájban ismét városunk lakosságát. A tűz külső-magyar-utczában Bartalicsnak nyári konyhájában ütött ki, s ezt elhamvasztotta. A gyors tűzoltók erőlyes működése minden nagyobb veszélyt megakadályozott, mihez járult külsőben az is, hogy az eső jó segítséget nyújtott a tűzoltóknak. Azt azonban nem hagyhatjuk megvárás nélkül, hogy a külső-magyar-utczai lakások házainak ablakai nem igen voltak kivilágítva, s az oltásra menők a legnagyobb sötétségben kellett hogy botorkáljanak.

— **A kolozsvári magyar kir. tudományegyletem** új hatóságai beiktatása és az 1877-8. ki tanév megnyitása alkalmából f. 1877. szept. 9-én d. e. 11 órakor a városi központi teremben tartja a szokott ünnepélyt, melyre az érdeklődő közönség figyelmé felhívatik. Az ünnepély rendje: 1. A lelepi nagyságos rector dr. Groisz Gusztáv a székbe ültetve a lefolyó 1876-77 tanévről. 2. Az 1877-8 tanv. választott nagyságos rector dr. Genersich Antal székfoglaló beszéde.

— **Pályázat.** Levélhordói esetleg postahivatali szolgáló állomásra a nagy-szebeni postaigazgatóság kerületben 100 forint biztosíték letétele mellett 350 frt illetőleg 300 forint évi bérrel 60 frt lakpénz és természetben kiszolgáltatandó ruházattal. Az 1873. évi II. törvénynek értelmében felszerezendő folyamódványok hat hét alatt a nagy-szebeni m. kir. postaigazgatósághoz intézendők. Nagy-Szeben 1877. sept. 4-én a m. kir. postaigazgató Follért.

— **A maros-vásárhelyi önkéntes tűzoltó-egylet** fennállásának jelen 2-ik évében 1877. év szeptember hó 16-án d. u. 4 órakor a nagy piacféren próba- és diszgyakorlatát fogja megtartani, melyen gyakorlati képzettségét kívánja a városi közönségnek bemutatni. Ezen ünnepélyt egy nyári táncmulatság követi az „elbai” mulató-teremben, mely 7 órakor kezdődik és tűzijátékkal leendő összekötve.

— **Mátrai B. Béla** és neje székelyföldi művészi körutjakról tegnap M.-Vásárhelyre érkeztek.

— **Zichy Antal** nagy szerencsétlenség érte, bir szerint budapesti városi foglalt nyaralójában. Nyitra hagyta ablakait, melyeken két go-

nosztvó hálósobájába mászott. A zörejre felébredt Zichy s látva tolvajokat, rájuk rontott, és azok erősebbek lévén földre vetették s annyira verték, hogy a ház népe midőn a zajra előjött, eszméletlen állapotban, vérben találta. A tolvajok megszöktek.

— **A legveszedelmesebb könyvek.** Egy debreczeni-vidéki plébános szívére kötötte híveinek, hogy ama könyveket, melyek a fejet megzavarják és a szívet megrontják, megsemmisítés végett szolgáltatassák be neki. Másnap egy kedélyes atyafi saját s szomszédjai adókönyvecskéit azon megjegyzéssel nyújtotta be a plébános ur-nak, hogy ezek a könyvek zavarják meg legjobban az ő fejéket.

— **Louis Dávid,** a nagy francia festő s a forradalmi konvent egyik legutóbbi tagja, ki a király halálára szavazott s a Corday Charlotte által megölt Marat temetését rendezte roppant fénylen, eddig a brüsszeli Sainte-Gudule temetőben fektet. Mint száműzött halt meg itt 1825-ben. Csak szívét vitték titokban Franciaországba. Most műbarátokból és festőkből egy bizottság alakult, mely az új francia iskola alapítójának csont-jait Párizsba szállítja s a Père-Lachaiseban díszos helyen örök nyugalomra teszi.

— **Rejtélyes kolostori** történetet beszél el a „Presse” legutóbbi száma. Egy a Visztula közelében fekvő lengyel városkában lakó földbir-tokos fia nem rég egy odaváló zsidó kereskedő tizenhatalmas leányát szöktette meg. Megígérte a leánynak, hogy nőül veszi, ha kikeresztelkedik, a leány beleegyezett s kedvesével a szomszéd osztr.faluba ment, hol egy apáca kolostor van. A zsidó-leányt felvették a kolostorba s a fiatal ember megígérte, hogy két vagy három hónap múlva, miután már a leány oktatást lát a katolikus val-lásban, visszatér s a keresztelést esküvővel együtt ünneplend.

A három hónap azonban elmúlt s a fiatal ember nem jött. Ő hónap után belátta a leány, hogy egy gaz csalító áldozata lett s meg-bánva tettét szüleihez vándorolt vissza. Egyik napon a kolostor udvarán egy „lengyel zsidó” pillantott meg, kinek, minthogy a főnöknek ügyeit ellátta, szabad bemenete volt a zárdába. Ehhez óvatosan közeledett a leány, elbeszélte baját, s kérte, hogy adja hírül apjának tartózkodási helyét. A lengyel zsidó tudatta az apjával leánya sorását s az legottan sietett, hogy kiszabadítsa gyermekét. A kolostorban azonban kijelentették, hogy a leány már keresztényen s korábbi zsidó szü-leiről mit sem akar tudni. Minthogy minden esz-ko sikertelen maradt, az apa végre cselhez fo-lyamodott. Junius hó egyik zivataros éjszakáján erősen kopogtat a zárdra ajtaján. A kapu meg-jelent s egy fiatal papot pillantott meg, ki leány kísérelésével együtt hevesen követelte bebocsátását, állítván, hogy a leány keresztényenne akar lenni.

A dolog azonban sürős, minthogy a szülők tilt-ják a megkeresztelkedést. Ezután a jövevényeket kocsijukkal együtt bebocsátották a zárdá udvár-ára. Az éj koromsetett, azonkívül erős zápor esett, úgy hogy lehetetlen volt a tárgyakat meg-különböztetni. Ezen pillanatban az első zsidóleány közeledett a kocsiból, fölült s az állítólagos pap-pal — ki nem volt más mint saját testvére, el-bagya a kolostort. A menekülés sikerét előmoz-dította a lengyel zsidó, ki az egész tervet elárul-ta a leánynak. Az állítólagos zsidóleány pedig, ki a pappal a kocsiba érkezett s ott is maradt, ke-reztyén nő volt. kit jó pénzért nyertek meg a vállalatból.

— **A feledhetetlen** Déjazet tetemeit a napokban helyezték át a Père-Lachaise egyik csön-des zugába, hol a halhatatlan művésznő porai végtelenül nyughelyet találtak. Csak kevesen vettek részt a gyászszertartásban; a szünidők és a fűrdő-idény különösen a párisi művés- és elő-kelő világából tartott sokakat távol. Alig hatvan résztvevő állta körül a père-lachaisei ideiglenes sírhalmot, melyet egyszerű fakereszten egyetlen nierszi: Déjazet jelzett. A végleges sírbolt a maron-ni szi: jobb kanaryulatán, egy piramis mögött fekszik, itt állítják majd f. l. Déjazet emlékének szentelt emlékszuobát. A művésznő porló tetemére egyelőre egyszerű kő figyelmezteti a sírlátogatót.

— **Athleták versenye** volt vasárnap Debreczenben. Az ottan alakult athleta-egyesü-letnek ez volt első versenye. A tagok egy évi működésük eredményét mutatták be, és az kielé-gítő volt. Volt magas s dobás, gyors s tar-tós futás, súlyemelés és távol, öklívás. Minden egyes versenyre több versengő jelentkezett.

— **Az indiai éhínség** oly mérvet ért el, hogy az angol kormány jelentése szerint azon könyörömadományok által nem segíthet. A segély alap már túlhaladja a 70.000 frankot, de mindez nem levén elegendő, az egész lakosság felszólítat-tik magasabb adó fizetésére.

— **A nagy olasz hadgyakorlatok,** mint Rómából jelentik, megkezdődtek már az or-szág minden részében. A király először is az Alessandria s Genua között tartandó, azután a Parma s az Apenninek között végbemenendő had-gyakorlatokon lesz jelen. Két osztrák-magyar ez-redes és egy őrnagy is jelen leendő az olasz had-gyakorlatokon, olasz részről pedig Oresco alezre-des és Cappa százados van jelen a mi hadgya-korlatainkon.

— **Róma megerősítése.** Egy kir. ren-delet felhatalmazást ad a Róma megerősítése cél-jából szükséges kisajátításokra. Azt hiszik, hogy

az új védművek már 1878 tavasszal készek lesz-nek, mert csak földmunkákról van szó. Az erő-dítési költségek 5 millió lírára rúgnak. A védmű-vek 240 ágyúval láttatnak el, melyek már Ró-mába szállítottak.

— **Az első eset.** Lajard, angol megha-talmazott, nevével együtt a szultánál volt ebéd-en aug. 30-án. Ez az első eset, hogy a szultán asz-talánál idegen nő részt vett.

— **Jules de Swert,** a híres gordonkamű-vész Bécsbe érkezett, honnan azánkat keresi föl. A művész több apróságon kívül egy operát irt, melynek címe „Az albignisek” s Hamburgban fog először színekerülni.

— **Javitott** varrógépet találtak föl nem rég Amerikában, a gépek tulajdonképp hazájában. A találmány egy tű helyett hárommal dolgozik egyszerre és bármely irányban. Az eredmény bá-mulatos volt.

KÖZGAZDASÁG.

— **A magyar állami pénzügyekről,** mint a „Hon” írja, egy kis röpírt jelent meg német nyelven, mely igen szigorú ítélettel mond Magyarországról. Mint minden állam, mely átmenti stádiumban van, egy Magyarország is számos meg-fejthetetlen pénzügyi problémát tár a figyelmé elé. Szerző azonban tulságba megy, midőn azt mondja, hogy Magyarország pénzügyi helyzete menthetet-len s a magyar állami hitel fenntartása lehetetlen. Feleli, hogy az állam pénzügyei utóbbi években, legalább a mérleg tekintetében javultak s még te-metesebb javulásnak néznek elő. — A belini tözs-da-lap azt is mondja, hogy Magyarország pénzügyi helyzetét a jövő kilátásokra való tekintettel kell megítélni s javulást ígér. Szerző háromféle magyar államadósságot különböztet meg: először az Ausz-triával kötött egységesség alkalmával elvállalt osztrák államadósságot, másodsor az utóbbi nyolcz év alatt investitúrára csinált adósságokat, és harmad-szor az utóbbi évek deficitének fedezésére csinált adósságokat. Az első adósságha fizetendő évi jár-a-dék tökéletesítik, 600 millió frtra tehető; ehhez hozzáadva a 252 milliónyi földterhermentesítési adósságot is, évenként 46.460,561 frt kamatteher hárul az államra. Az ugynevezett befektetési adó-ságok a következők: 1867-iki vasúti kölcsön 5 m. 627,000 irtnyi évi teherrel; gőmöri vasúti jelzá-log kölcsön 404,814 frt teherrel, szőlőbőrszamarál-tás 21,670,000 frt összegben 3.975,000 frt te-herrel; összesen 113.500,000 frt 10 milliót meg-haladó évi teherrel. Az adósságok harmadik neme részletezve a következő: 1870 iki nyeresemény sor-jegy kölcsön 30 millió frt összegben 1.800,000 frt évi teherrel; 1871-iki ezüst kölcsön, 2.131,006 évi teher; 1872-iki 54 millió frtos kölcsön 4.190,000 kamat teherrel; 1873-iki kincstári utalvány köl-csön 153 millió frt 11.040,000 frt kamattal; arany kölcsön 2.800,000 kamattal; összesen 307 millió frt tőke 21.961,000 frt kamattal. Ehhez járul még a megkezdett 153 millió kincstá-ri utalvány kölcsön conversalásából, a 25 millió legegő adósság consolidálásából és a 80 millió 6%-os járadék kölcsön kibocsátásából származó növeke-dés. Ugy hogy szerző szerint Magyarország egész államadóssága 1423 millió frtra rúgna 88 1/2 mil-lió frt évi kamat teherrel.

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Budapestben sept. 6. d. e. 9 ó. 45 p.

Érkezett Kolozsvárra sept. 6. d. e. 10 ó. 20 p.

A „Tageblatt” jelenti, hogy Me-hemed főserége f. hó negyedikén este Obersteinké előnyomult és először Bielától két órányira tőltta előre. Ugyanekkor török lovasság ment a Pyrgosi hid. elrombolására.

A vereségek lehangolták az oro-szokat s a hadjáratot az időre el-vesztetnek tartják.

Miklós kijelenté, hogy az oro-szoknak utolsó erőfeszítést kell ten-niük.

Az orosz seregben több lézongás fordult elő: „a szamarakat el kell bo-asztani, kiáltja a sereg, akkor har-czolunk.”

Az élelem megromolva s az orosz katonák Romániában több rablást követtek el.

Viddinbe ötezer török erősségül érkezett és kétszáz bárka; félnek, hogy a törökök átmennek a Dunán.

A román lapok Károly tábor-nokká nevezetést degradatiónak mondják.

Szerbiát Goresakoff sürgetti az actióra, ez pedig vonakodik, míg a Skupesina nem enged.

A törökök a Wid folyónál meg-támadták a szerbeket.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Szept. 5-én 5% Metaliques 64.25 frt. Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 67.05 frt. Arany járadék 112.— 1860 ki államkölcsön 74.60. Bankrészevények 112.—. Hitelrészevények 851.—. London 200.25 Ezüst 104.50 Cs. kir. arany 5.63.— Napoleond'or 9.55.— 100 mark német értékű 58.55.

Urbéri kötvények: Magyarországi 11.920. Te-mesi 75.75. Erdélyi 75.— Horvátországi 74.—.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Békésy Károly.

A legközelebbi csaták s az orosz taktika.

A „Fremdenblatt”-ban olvassuk: A szarna-mundari, adakioi és karahasszankioi csaták nagy jelentőséggel bírnak, mert ép azon momentumok derülnek ki belőlük, melyek a plevnai s balkáni csatákhoz képest az orosz taktikai vezetés biá-nyosságát s úgy szólva oktan gondatlanságát ta-núsították. A törökök az augusztus végén történt tiközetekben mindenkéltt azt a taktikai axio-mát igyekeztek érvényesíteni, hogy az ellenséget egyes helyeken túlnyomó hatalommal kell megro-hanni s megverni. Az szejclari ütközet által az egész orosz Lomvonalon jobb szárnya fenyegetve volt, és mintgöy a török csapatok a balparti Lommagaslatoakat az általános támadás előtt tíz nappal megszállták s megerősítették. Mehemed Ali-nak nem eshetett nehezére egy intézkednie, hogy a 13-ik hadtest maradványa, mely a két Lomfolyó közti fensíkokat a rasgrad magaslato-k-ról uralta, helyéből kimozdítsa.

Mint tudva van, ez akcióra legalább 20.000 ember használtatott. Eltekintve attól, hogy a 13-ik orosz hadtestnek csak egyes részei lehettek, me-lyek a Fekete Lom jobb partján a védelmi vona-lakat védtek, orosz részről már csak azon okból is kevés haderőt vehettek az ellenség ellen, na-hogy Kaceljevon át elvágassanak a 12-ik hadtest-tel való összeköttetéstől s így a törökök Szarna-mundar és Haidarkioi elfoglalása által két diadal-t mondhatnak magukénak. Oly diadalog voltak ezek, minőket túlnyomó számu előcsapatok aratni szok-tak hosszabb védelmi vonal, s ilyen a Lomvonalon, kiköl állásai ellen. Annak is fel kell tűnnie, ho y Szarnasundar és Haidarkioi csak egy egész más-ral mértföldnyi távolban vannak a Lomvonaltól, ezt a távot pedig lovashadosztályok nagyon rö-vid idő alatt megtehetik, hogy továbbá amaz ütközet 29-én és 30-án, az első csaták pedig 10 nappal előbb voltak, a mi mind oly körülmény, mely nagy eredményeket vonhatott volna maga után, ha a török támadás oly intenzív lett volna, mint a tá-víratok kártölttek.

Miután e módon az oroszok jobbszárnya meg-volt rohanva, Nedzsi pasa aug. 31-én Adakioi és Rasgradból az ellenséges Lomvonalon centrumá-nak csapatai ellen nyomult. Hivatalos török jelen-lések határozottan állítják, hogy a tábornok az előnyomulást három dandárral hajotta végre. A harcz először Sardinában kezdődött, a hol lehetet-len, hogy nagyobb orosz haderő lett volna, mert s hely egész közvetlenül a Fehér-Lom mellett fekszik, s már exponált fekvésűel fogva is min-denfélől megkerülhető. Innét az oroszok Karahas-zankioi felé nyomultak vissza, hol legerélyeseb-ben ellenálltak, míg nem Sabit pasa az állást Haidarkioj felől megkerülte. A nap az oroszokra nézve elvesztett s a két Lomvonalon közötti egész terület a török támadás által minden oroszról föl-mentetett.

Ez bizonyos tény, s ez is elég, hogy ismét nyilatkovalóvá tegye, hogy az oroszok egyáltalán nem értenek ahhoz, hogy egy nagyobb területre kiható akciót megfelelően vezessenek; hogy az orosz tábornoknak teljesen hiányzik arra való kép-zettség, hogyha tetszik képessége, hogy a ké-zzél lévő haderővel kombinált támadó mozdatolo-kat, vagy ha meg kell lenni, visszavonulás köz-ben szerencsés diverziókat, időnkint támadásokat eszközöljén s az által az ellenség előnyomulását gyöngítse. Hetek óta tart az orosz 12. és 13. had-test előnyomulása a Lomvonalon ellen; nyolcz mértföld hosszú állásukat négy meglehetősen egy-formára részre osztották, mindegyikre egy gyalog hadosztályt helyeztek el, s a plevnai csatától az aljajziari tartott egész szünet alatt, tehát három hét alatt, csapataik felállításában mi változást sem eszközöltek; hogy így az erőknek a Lom vonalon való felállítására felől az idővel meg kellett sünni minden titoknak, az természetes és így Mehemed Ali egész biztosan járt el, midőn először aug. 21-én körülbelül 20.000 emberrel a szélső jobb szár-nyat (a 13. hadtest első osztálya) számi tulsu-lyal megverte, 30-án ugyan ezt az akciót ismét-telte s 31-én az orosz centrum ellen támadott.

E csaták napjai közben egyszer sem fordult elő, hogy oly orosz hadosztályok, melyek nem voltak közvetlenül engagerozva a harczban, bele-avatkoztak volna a küzdelembe, sőt a szardina-karahasszankioi ütközet alatt a ruscsuki helyő-rségnek lehetséges volt Achmed Kaiserlih pasa vezetés alatt délre kirohannia, a 12-ik hadtest 33-ik hadosztályát a két Lom egyesülésénél elő-figyalt hadállásaiban megtámadnia, a Lom bal-partjára visszavonnia s még ez irányban előre is nyomulnia. Hogy az a ruscsuki helyőrség ez al-kalommal az oroszoknak a vár ellen intézett mun-kálatait Kraszinánál szét rombolta, hogy egyá-lán Radikióji, tehát Ruscsuktól három mértföld-nyire eltávolozott, arról tanusodik, hogy az egész kért mértföldnyi hosszú egyesült Lom-vonalon min-den ellenséges bián volt, mert különben a ruscsuki helyőrség kirohannia megfoghatlan vakmerőség volt volna. De Achmed Kaiz-rii három mértföld-nyire nyomulhatott a Lom mentén, a nélkül, hogy szárnyában fenyegetve lett volna; sikerült neki a szardinaí csata napján Radikióinál és Pi-zanczinál meglepni az ellenséget, az első oszatió hadosztályokat leverni, sikerült továbbá orosz tá-madók miveket az ellenség vonalában, tehát ott, a hol védve s oltalmazva kellett volna lenniük, le-rombolni: mi mind oly tény, mely az oroszok

hadviselésének példátlan gondatlanságát tanúsítja. De nem elég ez, hanem még az alsó Lom-vona-lon sem tett egyik hadosztály sem (33. és 35. állott) semminő intézkedést, hogy a közvetlen köz-elében barczli csapatokat degagerozza, vagy hogy szerencsés oldaltámadás által az ellenség rohamát paralizálja. Természetes is, hogy a hol tulajdon hanyagság folytán az ellenségnek egy hadosztályt meglepnie sikerülhet, ott számított akcióról vagy egységes vezetésről szó sem lehet.

„Hon”.

Tanügy.

Torda-Aranyos megyének egy évi tanügyi eredménye.

Tudhatja már mindenki, hogy a volt Torda-megye és Aranyoszsák azon a máppán, mely a közoktatásügyi állapotokat tünteti elő, a legsötétebb színekkel volt festve illetőleg utolsó előtti helyet foglaltak el.

Minden 100 gyermekből 33 gyermek járt iskolában.

Azon szerencsés helyzetbe jutotunk ma már, írja a „H.” hogy annyira elmaradt tanügyünk a jobb irhatunk.

Jelenen az elmúlt tanévben minden 100 gyermekből 57 részesült oktatásban, a mi 24% emelkedést mutat.

Volt az 1876/7 tanévig egész megyéknek 1 állami és 2 községi iskolája állami segéllyel fenntartva; Turban, M.-Ludas és Toroczkán. A többi iskolák felekezetiiek voltak.

Az elmúlt tanévben népoktatási tanintézetek-ink száma gyarapodott: jelenen egy gazdasági szak-osztályval megfordandó felsőbb népiskolával M.-Ludason; 1 állami iskolával Felvinczen; 7 köz-ségi iskolával: Egerbegy, Szent-László, Kocsárd, P.-Szent-Király, Gyéres, Bágyon, Ar.-Polyán, me-lyek működésüket már e tanévvel megkezdik.

Ezenkívül: Hidas, Aljára és Uj-torda állami iskolái megnyitására kilátás van; továbbá Alsó-és Felső Szt.-Mihályfalva községi iskolája a miniszteri leiratt folytatn elhelyezendő.

A tordai polgári iskola és egy felsőbb le-ányiskola ügyének végleges megoldása egy hónap alatt várható.

Ezek szerint megyénk egy év alatt nyert 4 állami elemi-, egy felsőbb nép-, egy állami pol-gári-, és 8 községi iskolát; összesen 14 tan-intézetet, és egy kisdóvodát.

E szép eredményt a megyei közigazgatási bizottság lankadatlan szorgalmának köszönhetjük s vajha a jövő tanév is ily szép eredményt tudna felmutatni.

A törvényhatóságokból.

Kolozsvár város közigazgatási bizottsága-nak 1877. szept. 5-én tartott ülése.

Elnök: főispán, gr. Eszterházi Kálmán. Simon Elek polgármester szabadsággal távol lévén, helyettese: Minorich Károly olvasta föl rendes havi jelentését. Tudomásul vétetett.

Előadottak nebaný, a bizottsághoz fölbe-be-zett ügydarab, melyek nagy része már két egy-bangu határozattal el lett döntve és így a bi-zottság, mint harmadfokú hatóság a folyamod-ványokat visszautasította.

A felfolyamodott határozatok között ismét egy oly tanácsai intézkedés merült föl: mely bi-zonyos-ága, hogy ott az illetékesség hatáskörével nincsenek még tisztában. Az előadottak szerint Veszely plébános saját lakásán, mely egyházi tulajdon, egy szolát bolt helyiséggé akar átalá-kíttatni, és a rendőrséghez folyamodott, mint köz-biztonsági bevésszákhoz, hogy építkezési engedélyt adjon. Az illető szakbizottság nem is talált sem-mi akadályt az építkezésnek, bemutatott terv sz-rinti véghezvitelében, de a polgármester, azért ment a gondnok nem constraignálta a folyamod-mányt, be tiltotta az átalakítási mu-nkálatoakat. A bizottság, a polgármesteri intézke-dést egyhangulag hozott határozatával megse-mmisítette, abból az indokból, hogy ez esetben nem volt joga a megkeresett közbiztonsági hatóságnak annak bírálásába beleerkeszteni, hogy vajjon az építkezési engedély irat, kérvény minő forma-ságok mellőzésével állítatott ki, most az magány-jogi kérdés tárgya lehet, és esetlegesen polgári bíróság lesz hivatra abban határozni.

Jogi rovat.

Kivonat a hivatalos Értesítőből.

— A kolozsvári bányaigazgatóság melletti számvevő osztálynál egy számtisztai állomás betöl-tendő.

— Kutya-falva községnek a n.-szebeni takar-ék-pénztára 1863 évében betett 100 frtról sző-lő 28,686 számu betéti könyvecskéje állítólag el-veszvéen, a megsemmisítési eljárás megindított.

— Ferenczi Miklósnak Gyergyai Simon elle-ni ügyében, ez utóbbinak esomortáni ingatlanai szeptember 12-én mint 2-ik határidőben, el fognak adatni.

— Az erdélyi hitelbanknak Nagy Károlyné elleni ügyében, ez utóbbinak 365 frtra becsült szt.-gerliczei ingatlanai oct. 17-én eladának.

— Simon Lóvinek Berteas Juon és neje ol-len ügyében, ez utóbbiaknak 528 frt 97 kr-ra be-csült szász almasi ingatlanai szept. 14-én, mint 2-ik határidőben, el fognak adatni.

4 arany érem.	NESTLÉ HENRI gyermektápliszte elismerett legfokéletesebb pótléka az anyatejnek	2 dísz- okmány.
--------------------------	---	----------------------------

Központi raktár Osztrák-Magyarország-száma:
Bécs, I. Naglergasse Nro 1.
BERLYAK F.
 (331) (2—6)

Raktárak Erdélyben:
 Kolozsvárt: Székly Miklós, gyógyszer.
 Szegbenben: Gürtler Gusztáv, keresk.
 Thalmayer Frigyes „ „
 Brassóban: Kugler Ede gyógyszer.
 Segesvárt: Schuster Frigy. „

Csak akkor valódi,
 ha minden doboz rajegye a főtápláló „Nestlé Henri“
 aláírásával és a központi raktáros „Berlyak F.“ név-
 vonásával van ellátva.

Dyphtheritis!

A Hoffi orvosudor által Ham-
burgban a becsetelésre előszabott

gége-cesetel

nálam háromféle nagyságban kap-
hatók (335) (1—3)

**az árnak előre beküldé-
se mellett**

$\mathcal{M}$ 1 & 20 kr. } bérmentes
 $\mathcal{M}$ 2 & 22 kr. } megküldéssel.
 $\mathcal{M}$ 3 & 24 kr. }

Ismét-elárusítók kedvezményben
részesülnek.

I-ső Erdélyi kárpít-telep, Michao-
lia Károly, Nagy-Szeben.

(424) (95—104)
Bécs legnagyobb és legjobb hírű
vasbutor-gyára
Reichhard és társa
BÉCSBEN,
III. Marxergasse 17
Sofienbad mellett.
Ajánlja magát izléses kivitteli gyárt-
mányai pontos szállítással. Képes minta-
lapok kívánata igényén.

Nehézkórt

(nyavalánytörést) levél által gyógyít
dr. Killisch külföldi orvos
 Neustadtban, Drezda (Szászország)
Eddig 8000-nél többet kezelt sikerrel.
 (37) (21—*)

(337) (1—6)

 Borkövet

a legmagassabb áron vásárolnak

J. Medinger és fiai

Bécsben.

(247)

(2—4)

Amerikai szegszerkezetű, vertas-
ból készült **Mayer-féle cséplőgé-
peket**, kézi-, lő- és vízerőre, szelelő-
és választó rostákat, **Mayer-féle**
konkoly-, bükköny- és zabválasztó
Trieursrostákat szelelővel és a nél-
kül, oszlop- és fekvő-járgányokat,
törökbuza-fejtőket, gabona-zsáko-
kat különböző fajokban ajánl

Tauffer Ferencz magkereskedése Kolozsvárrt.

➡ **Ábrázott árjegyzékek ingyen és bérmentve.** ➡

A legmagasabb fok

az illatszerészetben az itt felsorolt következő különleges-
ségek által ön előré:

bojtorjángyökér-quintessenzia,

kizárólag elő és egyetlen biztos haj- és szakkülvé-
szet, a kopasz fejten és hajzat a fiatal embereknek pom-
pás szokat előállítódná.

☞ A bojtorjángyökér-quintessenzia meglepő-
gyorsan hat mindenkéül kez- és nem különbség nélkül,
s nem tövésztető ösze azon szerrel, mely hasonló név-
 alatt árulatik. **1 üveg ára 1 frt.**

Hair-Milkon (hajfialító tej.)

Ez azon csodás tulajdonú bir, hogy szürke vagy
fehér hajnak visszazadja eredeti szinét, s pedig nem azon-
nal, hanem hatása 8—10 nap alatt észlelhető.

☞ A Hair-Milkon eddig egyetlen és le-
jobb szer, mely teljesen ártalmatlan s meglepő sikert
ezköztöl.

1 üveg ára 2 frt 50 kr.

Keleti rózsatej-kivonat.

Szépítő és bőrápoló szer, mely tagadhatlan legtit-
tobb és legsikerültebb termék a pipere-sztali czikke-
nek, tehát méltán foglal el azok közt első helyet. ☞ A
keleti rózsatej-kivonat a bőrnek friss, egészséges és virít-
küzést kő csodára, s a kősz korig bárányilág, róza-
piros és fiatal arczsinat ad. A bőr minden hibáját és tiszt-
atlanságot, mint: azeplő, mélylét, bőrbimlé, hópőrs, bór-
mka, részelt nat. szent, elhávolítja gyakori használat mellett
bőrre. — **1 üveg ára 1 frt.**

A fennebbi három különlegesség vádli minő égben csapán

Paternoss J.

fő- és szállító raktárában

Bécs, I. Spiegelgasse 8 sz. a k-pható.

Fiókraktár: Schwarz Fr. fűszerek-eszközökön Zagrábban.

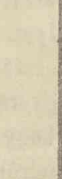
Használati utasítások különbező nyelven. Elküldésenkél vidékre a göngyért 10 krral
több számíttatik minden üveg után. (279) (8—30)

(330) **Naptár-hirdetés.** (1—3)

Több száz példányban már a jövő hó folytán megjelenő **Távírdá Naptárromban**, még egy néhány hirdetésnek helye lévén, kijelentem, hogy **hirdetéseket még e hó végéig** elfogadok a következő árakon:

Egy egész oldalt elfoglaló hirdetés díja **csak** . 8 frt — kr.
 Fel " " díja **csak** . 4 frt 50 kr.
 Kiváncra a hirdetések fogalmazását díj nélkül elvállalom.
 E tárgyban értekezni lehet alólírttal a helybeli m. k. távírda főállomáson.
 Kolozsvárt, 1877. szeptember-hóban

SZÉKELY ISTVÁN m. k. távírda-tiszt.

(171)

Betegek számára

(26—100)

Városok, községeknek, tűzoltó-egyleteknek részfelüzetére.

(328) (2—*)

**Tűzoltó szerelvények,
Tűzi-feeskendők,
Borfejtő-gépek,
Gyarmati-kúttak,
Ruggyanta és kender tömlők,
Vizhatlan takaróponyvák,
Kovács-lakatos fűjtatók,
a legnagyobb választékban kaphatók**

Walser Ferencznél,
első magyar gép- és tűzoltó-szerek
gyára, harang- és ércöntöde Erdély-
országi fiók-telepe, szerelő és javító
műhelye bel-monostoruteza 12. szám

Kolozsvárt.

Városok, községeknek, tűzoltó-egyleteknek részfelüzetére.

A Diána-fürdői intézetben

minden időtájban igénybe vehetők, a legkényelmesebben ellátott porcellán és rézkádós melegfürdők, ez utóbbiak nagyobb kényelem végett, főképpen gyengélkedőknek és betegeknek, azonnal hához is vitetnek.

Ugy szintén a jó hatású **gőzfürdő** számtalan bántalmakban, különféle kitűnő meleg és hideg zuhanyokkal, naponta a legillendőbb árban élvezhető. A hazamenetelre egy kocsi által szállításról is van gondoskodva. (78) (15—*)

A mit is ezenel tisztelettel a t. cz. közönségnek számos részvétel végett, tekintve a tetemes kiállítási költségeket, tudomására juttatni kötelességének tartja

Kolozsvárt, 1877. **A Diána-fürdő igazgatósága.**

Tanítók, ügynökök, biztosítási tisztviselők
(332) **vidéken** (2-6)
igen jövedelmes és szolid mellékfoglalkozást jelnek.
Ajánlatok A. B. C. jegy alatt azonnal Daube G. L. és társa hirdetés
felvételi irodájához, Singerstrasse 8. Bécsbe intézte dök.

STEIN JÁNOS
m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,
ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJT.

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen megnövekedtek és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntve, a **könyomdát** kitűnő metsző kezeli. A **nyomdai munkák** kiállításához szükségelt anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy e nemben bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindennemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívó-jegyek, táncrendek, gyógyszerári-jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignettek, újévi és más alkalmi üdvözletek, baromutlevelek, vásárcédulák, hirdetmények, bármi nagyságu falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák izletes kiállítását elvállalja.

(47) (6-*)

Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi elöljáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legelőszöbb árszámítására különös súlyt fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

Az új „polgári törvénykezési rendtartás”-ban és a Kolozs megye gyalui egyesbirája által a községi előljáróságok részére kiadott „utasítás”-ban előforduló magyar akár román szövegű nyomtatványokból — melyekből készletet tart — külön kis mennyiségben **konz száma**ra is, jutányos árban szolgál. Az „utasítás”-ban előforduló mintáknál világosan kiteendő: magyar vagy román szövegű nyomtatvány szükséges-e?